

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ (ИКОНОМИКС)“

НАУЧНА ОБЛАСТ: 3. Социални, стопански и правни науки

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 3.8. Икономика

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: Политическа икономика (икономикс)

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: Доктор

НИВО ПО НКР: Ниво 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: Доктор по икономика

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / задочна / самостоятелна

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / самостоятелна - 3 години, задочна - 4 години

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ И ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

С цел задоволяване на задълбочаващата се потребност от научни и научно-приложни изследвания, насочени към създаването на реструктурирана, модернизирана и конкурентоспособна икономика, успешно интегрирана в ЕС, както и постигане на световните стандарти в областта на докторското обучение, ИИИ при БАН предлага обучение на докторанти в образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. „Икономика“ по *докторска програма „Политическа икономика (икономикс)“*.

Обхватът на докторската програма включва икономически теории и многостранни проблеми от областта на микро- и макроикономиката, както и на икономическата политика, което *има за цел*:

- повишаване на конкурентоспособността на икономиката с оглед на новите тенденции и реалности в икономическото развитие на България, на обединена Европа и на света и на нуждите на практиката;
- повишаване степента на съответствие със съвременните тенденции в развитието на икономическата наука, както и привличане на по-широк кръг докторанти, които имат интереси в областта на икономическите теории и икономическия инструментариум, амбиции за насочване към научноизследователската и/или преподавателската сфери на изява или проявяват склонност към реализация в държавните органи, финансови институции, международни агенции, мениджмънта.

Обучението по докторска програма „Политическа икономия (икономикс)“ осигурява развитие на аналитични способности и умения при извършване на професионални научно-приложни изследвания и многофакторни оценки на социално-икономическите процеси и явления на микро- и макроравнище на завършилите съответната специалност студенти, както и на желаещите да повишат своята квалификация служители в държавна, местна и корпоративна администрация.

Икономическите изследвания в съвременния глобализиран свят се характеризират със засилване на приложния им аспект - доминиращите направления на мейнстрийм икономикса във все по-голяма степен се насочват към усъвършенстване на инструментариума, използван при управлението на икономиката на една държава на всички равнища, както и за разработване на адекватна икономическа политика в конкретни условия чрез разкриване на основните принципи, механизми и функционални зависимости на пазарната икономика и определяне на насоките за нейното развитие в средносрочен и дългосрочен аспект. Това предопределя ***необходимостта от качествени изследвания на многостранните икономически процеси и явления в променените световни икономически условия:***

- ✓ ***в областта на макроикономикса*** - макроикономически измервания и анализи; потребление, натрупване, производство и инвестиции; цени; макроикономическа политика; пари и парична политика; икономика на публичния сектор (данъчно облагане и субсидии; национален бюджет, дефицит и дълг; бюджет и бюджетна политика); икономическо развитие и растеж; цикличност, безработица и инфлация; икономика на труда; икономика на образованието; икономика на здравеопазването; миграционните процеси;
- ✓ ***в областта на микроикономикса*** - индустриална организация; корпоративно управление и корпоративен контрол; микроикономика (производство и организация; структура на пазара и ценообразуване; дялова ефективност, анализ на разходи и предимства; анализ на вземане на колективни решения; информация и несигурност и други);
- ✓ ***в областта на икономическата теория*** - анализ и оценка на следкризисните предизвикателства пред макроикономическата теория, обусловени от проявилата се необходимост от принципните промени на подходите към анализа на икономическите реалности, включително на влиянието и насоките на държавната политика, търсенето на средства за управление на риска в икономиката, както и за управлението и контрола върху функционирането на глобалната финансова мрежа.

В този контекст ***докторската програма в областта на съвременния икономикс предлага възможностите за широк избор на теми за дисертационен труд***, свързани със специализацията и научните интереси на докторантите, като им позволява да придобият професионални умения за разработване на характерните за различни икономически сектори стратегии, политики и мерки с обществена/фирмена значимост, и за оценка на социално-икономическите ефекти от тяхното прилагане.

Главните ***предимства на докторската програма*** по политическа икономия (икономикс) в ИИИ при БАН са нейните ***многопрофилен характер, практико-приложна насоченост на изследванията и поддържане на нивото на актуалност при анализ на българските измерения на микро- и макроикономическите процеси и явления в контекста на интеграцията на България в европейското икономическо пространство***. С цел да се гарантират разнообразие и обективност в изследванията на докторантите, се насърчават както т.нар. ортодоксални (мейнстрийм икономикс), така и неортодоксални изследвания по широк кръг проблеми в областта на икономикса.

Целите, мотивите и очакванията на докторантското обучение по политическа икономия (икономикс) се състоят в следното:

- създаване на висококвалифицирани кадри за научни и научно-приложни изследвания в областта на икономическите теории, микро- и макроикономическите процеси, взаимодействията между тях и съответните механизми с възможности за самостоятелна научноизследователска и аналитична дейност в теоретичен и приложен аспект;
- популяризиране и прилагане в икономическата практика на съвременните течения и постижения в областта на икономикса;
- разширяване и задълбочаване на специализираната, методическата и езиковата подготовка на докторантите, необходима при разработване на дисертации на съвременно научно равнище.

Това изцяло отговаря на основната **цел на обучението по докторска програма „Политическа икономия (икономикс)“** - необходимост от задоволяване на актуалните потребности на отделни сфери, като наука и висше образование, административен и фирмен мениджмънт и други високоспециализирани области, от кадри, които са способни да решават (самостоятелно или в рамките на научни екипи и работни групи) сложни изследователски и приложни задачи, да разработват и оценяват стратегии, политики и механизми, да осъществяват мониторинг в различни икономически сфери и сектори на микро- и макроравнище.

Структурата на обучението включва три основни модула:

- Модул 1 – *Индивидуално специализирано обучение*: самостоятелна подготовка и полагане на изпити по „Микроикономика“, „Макроикономика“ и по специалността – по „Икономически теории“.
- Модул 2 – *Общо специализирано обучение*: Институтът предлага 3 специализирани курса по „Методология на научните изследвания“, „Приложна статистика“, „Зелена и кръгова икономика“.
- Модул 3 – *Общо академично обучение*: два курса и полагане на изпити по „Информационни технологии“ и „Чужд език“ за академични цели.

2. КВАЛИФИКАЦИОННИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРИДОБИТИ УМЕНИЯ

Очакваните **квалификационни характеристики/придобити умения** на завършилите програма по политическа икономия (икономикс) докторанти са:

- овладяване на инструментите и теоретико-практическите умения за извършване на икономическите анализи и интерпретиране на икономическата фактология;
- теоретично и емпирично осмисляне/оценяване на социално-икономическите ефекти от прилагане на действащите в съответните икономически сфери нормативни документи;
- придобиване на системни познания за многофакторна оценка на същността, генезиса и съвременните форми на проявление на икономическите явления, процеси и механизми в социално-икономическия живот при пазарна среда.

3. НАУЧЕН ПОТЕНЦИАЛ

В ИИИ при БАН работят квалифицирани специалисти в областта на икономикса и икономическата теория. Хабилитираният състав към докторската програма включва академични служители към секции „Макроикономика“, „Икономика на фирмата“ и „Международна икономика“, които покриват различни профили на научната специализация/обучението и са в състояние да ръководят ефективно научния и образователен процес, и да създадат условия за експертно обсъждане и научна дискусия в предложената област.

4. УСЛОВИЯ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДОКТОРАНТУРАТА

ИИИ при БАН разполага със съвременна информационна и библиотечна база за осъществяването на докторантурата по заявената тематика. Наличната компютърна техника и програмно осигуряване задоволяват изискванията за качествени научни изследвания.

В Института се провеждат докторантски семинари и курсове, вкл. по методологията на научните изследвания, насочен към усвояване на основните елементи на технологията на научното, теоретично и практико-приложно изследване, както и на представянето на научните резултати на професионално равнище.

Докторантите имат свободен достъп до заседанията на Научния съвет и на Общото събрание на учените на Института, до заседанията на секциите, като имат възможност да участват в обсъжданията на научните разработки, да получават професионални консултации и като цяло да трупат опит в усвояването на специфичните умения, познания и методология за извършване на научноизследователската, вкл. аналитична и прогнозна дейност.

В ИИИ при БАН се утвърждава практиката на включване на докторантите в реализирането на научноизследователски проекти. Това има съществено значение за обучението по докторска програма „Политическа икономия (икономикс)“ с оглед на факта, че значителният брой проекти от научноизследователската програма на Института са в областта на микро- и макроикономическата проблематика.

Институтът осигурява възможности за публикуване на резултатите от изследванията на докторантите в издаваните от него реномирани списания с международно признание - „Икономически изследвания“ (издание в SCOPUS със SJR ранг) и „Икономическа мисъл“ (издание, реферирано в ERIH PLUS и други световни бази данни), както и в сборници от ежегодни научни конференции на Института, предоставящи на докторантите трибуна за публично апробиране на научните си тези.

Актуализирано за редовния прием
за учебната 2025/2026 г.